

Impactmeting Digitale Werkplaatsen

- EINDRAPPORT -

Auteurs

Jacob van der Wel

Amsterdam, 24 mei 2023
Publicatienr. 22145

© 2023 RegioPlan, in opdracht van Katapult

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van RegioPlan. RegioPlan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	1
1.1 De Digitale Werkplaatsen	1
1.2 De impact van de Digitale Werkplaatsen op het onderwijs	2
1.3 Onderzoeksaanpak	2
1.4 Leeswijzer	2
2 Opbrengsten op instellingsniveau	4
2.1 Opbrengsten op instellingsniveau	4
2.2 Kenmerken van de opbrengsten op instellingsniveau	5
2.3 De opbrengsten op instellingsniveau nader bekeken	6
3 Opbrengsten op opleidingsniveau	9
3.1 Opbrengsten op opleidingsniveau	9
3.2 Kenmerken van de opbrengsten op opleidingsniveau	10
3.3 De opbrengsten op opleidingsniveau nader bekeken	11
4 Opbrengsten op studentniveau	14
4.1 Opbrengsten op studentniveau	14
4.2 Kenmerken van de opbrengsten op studentniveau	15
4.3 De opbrengsten op studentniveau nader bekeken	16
5 Conclusies	18
5.1 Opbrengsten op instellingsniveau	18
5.2 Opbrengsten op opleidingsniveau	18
5.3 Opbrengsten op studentniveau	18
5.4 De belangrijkste opbrengsten van de Digitale Werkplaats	19
Bijlage 1: Het formulier	21
Bijlage 2: De respons	29
Bijlage 3: De opbrengsten (eigen invoer)	31
Bijlage 4: Opmerkingen n.a.v. het formulier	36

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Inleiding

1

1 Inleiding

1.1 De Digitale Werkplaatsen

Digitale Werkplaatsen zijn publiek-private samenwerkingen waarbij studenten in het beroepsonderwijs ondernemers helpen te digitaliseren. Denk bijvoorbeeld aan vraagstukken rond online sales & marketing, data en automatisering et cetera. Regionale ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf (mkb) vormen de doelgroep voor de Digitale Werkplaatsen.

De Digitale Werkplaatsen worden gesubsidieerd door het ministerie van EZK. De werkplaatsen worden ondersteund door het Platform Talent voor Technologie (Katapult).¹ Inmiddels zijn er, verspreid over Nederland, twintig werkplaatsen actief. Op enkele uitzonderingen na zijn er bij de werkplaats meerdere onderwijsinstellingen betrokken. Binnen een werkplaats kunnen instellingen uit verschillende onderwijssectoren (mbo, hbo en wo) met elkaar samenwerken.

De eerste zes Digitale Werkplaatsen (tranche 1) zijn gestart in 2020. De subsidie aan deze werkplaatsen liep tot de zomer van 2022. In 2022 is de vierde tranche Digitale Werkplaatsen gestart. Dit is voorlopig ook de laatste tranche.

Tabel 1.1 De Digitale Werkplaatsen en het aantal betrokken onderwijsinstellingen

Digitale Werkplaats	Tranche	Bereik	Aantal mbo	Aantal hbo	Aantal wo
Digitale Werkplaats Arnhem Nijmegen	1	mbo, hbo, wo	1	1	1
Digitale Werkplaats MKB Datalab Limburg	1	mbo, hbo, wo	2	1	2
Digitale Werkplaats N-O Brabant	1	hbo		1	
Digitale Werkplaats Twente	1	mbo, hbo, wo	1	1	1
Digitale Werkplaats WOO Groningen	1	mbo, hbo, wo	1	1	1
MKB Digital Workspace (Amsterdam)	1	mbo, hbo, wo	2	2	2
Digilab Flevoland	2	mbo, hbo	3	1	
Digitale Werkplaats Digilab Foodvalley	2	mbo, hbo	2	1	
Mijn Digitale Werkplaats Drechtsteden	2	mbo, hbo	1	1	
MKB Digiwerkplaats - regio Haaglanden	2	mbo, hbo	2	1	
MoveDigi - Digitale Werkplaats Zwolle	2	mbo, hbo	2	1	
DigiLab Rivierenland	3	mbo	1		
DigiLink Drenthe	3	mbo, hbo	2	2	
Digitale Werkplaats Fryslân	3	mbo, hbo	2	1	
MKB Digiwerkplaats regio Rijnmond	3	mbo, hbo	3	2	
Werkplaats Digitaal Ondernemen (NH-N)	3	mbo, hbo	1	1	
Digitale Werkplaats Midden- & Zuidoost Brabant	4	mbo, hbo, wo	4	2	2
Digitale Werkplaats Stedendriehoek	4	mbo, hbo	1	1	
Digiwerkplaats MKB West-Brabant	4	mbo, hbo	1	2	
MKB Werkplaats Utrecht	4	mbo, hbo	4	2	
Totaalaantal instellingen			36	25	9

De Digitale Werkplaatsen hebben een behoorlijk bereik. Tot en met augustus 2022 zijn er meer dan vijfduizend ondernemers getraind en nog eens 1.672 ondernemers geholpen. Deze ondernemers vertegenwoordigen een breed scala van sectoren waarbij met name retail, zakelijke dienstverlening en informatie goed vertegenwoordigd zijn. Ondernemers tonen zich tevreden over het traject dat ze hebben gevolgd. Negen van de tien ondernemers raden andere ondernemers een traject bij de werkplaatsen aan (gegevens Analyse monitorresultaten Digitale Werkplaatsen, augustus 2022).

¹ <https://www.wijzijnkatapult.nl/digitale-werkplaatsen/>

1.2 De impact van de Digitale Werkplaatsen op het onderwijs

Katapult wil graag weten wat de impact van de werkplaatsen is op (de kwaliteit van) het onderwijs. Hierbij kunnen we impact op drie niveaus onderscheiden:

1. instellingsniveau (bijvoorbeeld mbo- of hbo-instellingen);
2. opleidingsniveau (de opleidingen binnen een instelling die deelnemen aan de Digitale Werkplaats);
3. studentniveau (de studenten die betrokken zijn bij de Digitale Werkplaats).

Het doel van het onderzoek is om zichtbaar te maken wat de impact van de Digitale Werkplaatsen is op het onderwijs. De onderwijsinstellingen die betrokken zijn bij de werkplaatsen bepalen hun eigen aanpak en leerdoelen. Naast meer generieke uitkomsten is het de uitdaging om recht te doen aan de verscheidenheid die we aantreffen onder de Digitale Werkplaatsen en de betrokken opleidingen.

De hoofdvraag van het onderzoek is:

Wat is de impact van de Digitale Werkplaatsen op het onderwijs?

1.3 Onderzoeksaanpak

We voorzien de volgende fasen in het onderzoek:

1. In interviews met projectleiders van acht Digitale Werkplaatsen hebben we gesproken over wat zij zien als belangrijkste opbrengsten van de Digitale Werkplaatsen op het onderwijs op de drie genoemde niveaus (instelling, opleiding en student). De inbreng van de projectleiders hebben we gebruikt om een formulier te ontwikkelen dat we konden voorleggen aan de opleidingen die bij de Digitale Werkplaatsen betrokken zijn.²
2. Vervolgens hebben we gegevens over de impact van de Digitale Werkplaatsen opgehaald bij de opleidingen. Aan de projectleiders van alle werkplaatsen hebben we gevraagd om contactgegevens van personen die betrokken zijn bij de werkplaats (bijvoorbeeld opleidingsmanagers, opleidingscoördinatoren, docenten). Deze 178 personen zijn benaderd via een e-mail met het verzoek om een digitaal formulier in te vullen vanuit het perspectief van de eigen opleiding. In totaal heeft ruim een derde van de benaderde personen daaraan gehoor gegeven.³ Op één na hebben we vanuit alle werkplaatsen ten minste één ingevuld formulier ontvangen.
3. De gegevens uit de ingevulde formulieren zijn geanalyseerd. De bevindingen uit deze analyses vindt u in deze rapportage.

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken bespreken we de belangrijkste opbrengsten van de Digitale Werkplaats op het onderwijs. We beginnen met de bespreking van de opbrengsten op instellingsniveau (hoofdstuk 2). Vervolgens gaan we in op de opbrengsten op opleidingsniveau (hoofdstuk 3). Daarna presenteren we de opbrengsten op studentniveau (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 geven we een korte samenvatting van de bevindingen en de conclusies. We sluiten het rapport af met enkele bijlagen. Hierin vindt u onder andere het formulier dat we gebruikt hebben om de gegevens over de opbrengsten te verzamelen en een overzicht van de respons.

² Het formulier is als bijlage 1 in deze rapportage opgenomen.

³ In bijlage 2 presenteren we een beknopte responsanalyse.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Opbrengsten op in- stellingsniveau

2

2 Opbrengsten op instellingsniveau

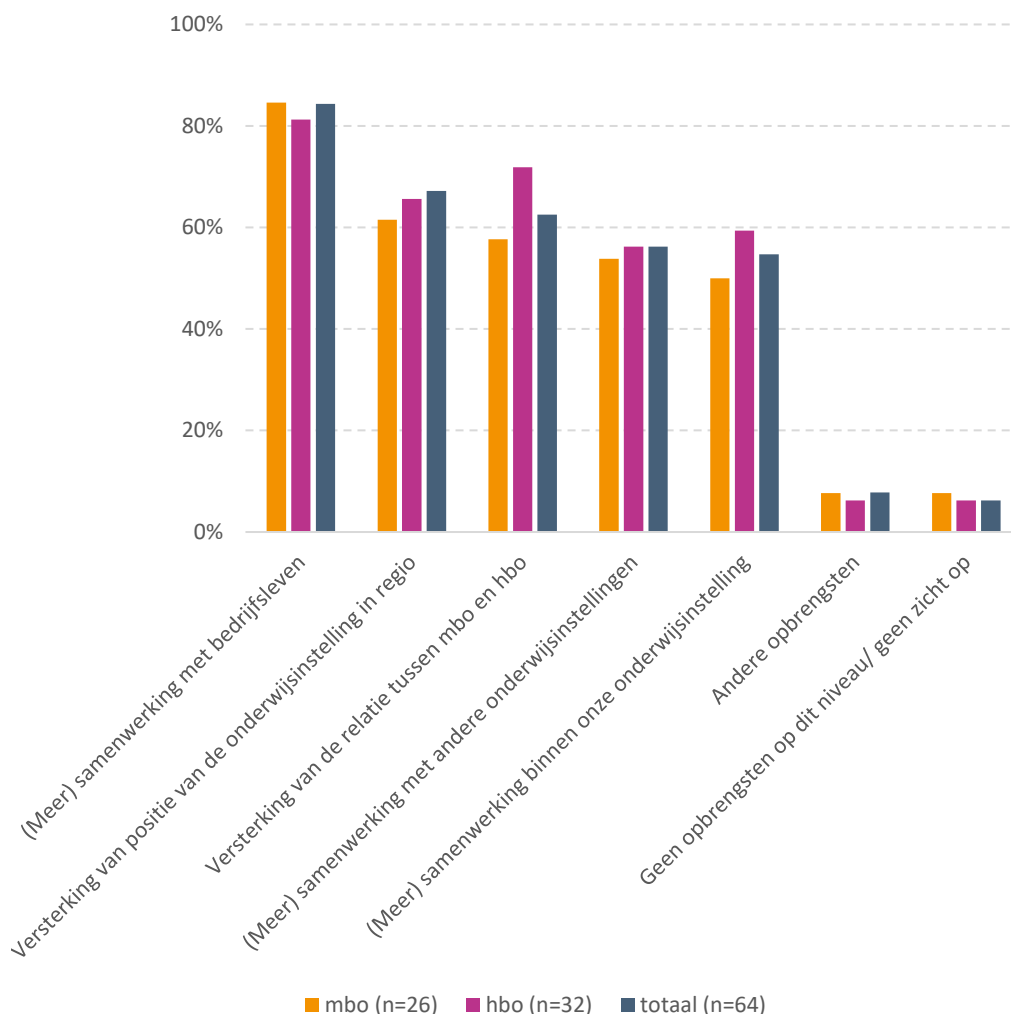
2.1 Opbrengsten op instellingsniveau

Aan de contactpersonen van de Digitale Werkplaatsen hebben we gevraagd welke opbrengsten zij zien op instellingsniveau. Hieronder verstaan we de *gehele mbo- of hbo-instelling, eventueel de faculteit* waaronder de opleidingen die meedoen aan de Digitale Werkplaats vallen. Hiervoor hebben een aantal voorbeelden van mogelijke opbrengsten van de Digitale Werkplaats op instellingsniveau voorgelegd. In figuur 2.1 presenteren we de resultaten. Naast de generieke resultaten (n=64) presteren we in deze figuur de resultaten van mbo (n=26) en hbo (n=32). De categorie 'overige', waaronder het wetenschappelijk onderwijs, is te klein (n=6) om apart op te nemen in de grafiek.

Meer dan tachtig procent van de contactpersonen noemt *(meer) samenwerking met bedrijfsleven* als opbrengst van de Digitale Werkplaats op instellingsniveau. Ook *de versterking van de positie van de onderwijsinstelling in de regio, de versterking van de relatie tussen mbo en hbo, (meer) samenwerking met andere onderwijsinstellingen en de versterking van de relatie tussen mbo en hbo* worden door veel contactpersonen genoemd als opbrengsten. De helft tot twee derde van de contactpersonen noemt deze opbrengsten.

Het merendeel van de contactpersonen werkt in het mbo (n=26) of hbo (n=32). In grote lijnen noemen ze dezelfde opbrengsten. Contactpersonen uit het hbo zien relatief wat vaker dan contactpersonen in het mbo *de versterking van de relatie tussen mbo en hbo* als opbrengst.

Figuur 2.1 Opbrengsten op instellingsniveau

Enkele contactpersonen noemen andere opbrengsten op dit niveau:

- versterking van de relatie tussen mbo, hbo en wo;
- nieuwe vormen van onderwijs adopteren in opleidingen;
- gastlessen van bedrijfsleven over hun specialisme voor studenten;
- nieuw onderwijsaanbod in opleidingen zelf;
- een betere aansluiting met creatieve hubs in de stad.

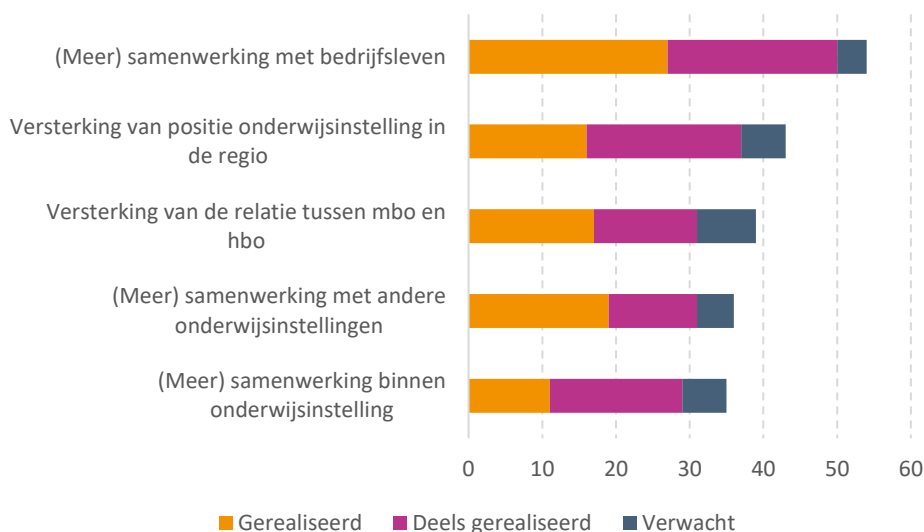
Uitsplitsingen naar tranche

Contactpersonen van de Digitale Werkplaatsen die langer bezig zijn (tranches 1 en 2, n=23) noemen *de versterking van de relatie tussen mbo en hbo en (meer) samenwerking met andere onderwijsinstellingen* minder vaak dan contactpersonen van de laatste twee tranches (tranches 3 en 4, n=41).

2.2 Kenmerken van de opbrengsten op instellingsniveau

De meeste opbrengsten op dit niveau zijn volgens de contactpersonen al ten minste deels gerealiseerd (figuur 2.2). De helft van de contactpersonen stelt dat de Digitale Werkplaats al heeft geleid tot (meer) samenwerking met het bedrijfsleven.

Figuur 2.2 Status van de opbrengsten op instellingsniveau (n=64)

In vergelijking met de opbrengsten op de andere niveaus zijn opbrengsten op instellingsniveau vaker al gerealiseerd.

De contactpersonen zien de opbrengsten op dit niveau vooral als een versterking van de bestaande situatie (figuur 2.3). Meer samenwerking binnen de eigen onderwijsinstelling en tussen onderwijsinstellingen worden relatief wat vaker als nieuwe opbrengst genoemd.

Figuur 2.3 Aard van de opbrengsten op instellingsniveau (n=64)

2.3 De opbrengsten op instellingsniveau nader bekeken

In het formulier konden contactpersonen een korte toelichting geven op de opbrengsten die zij hebben genoemd. Een deel van de contactpersonen heeft daarvan gebruikgemaakt. Hieronder vatten we deze toelichtingen per opbrengst samen.

Meer samenwerking met het bedrijfsleven

Door de Digitale Werkplaats zijn er relaties ontstaan met bedrijven waarmee voorheen geen contact was. Contactpersonen zien vooral een toename van contacten met kleinere bedrijven (mkb). Het mkb zat zeker bij het hbo vaak onder de radar. De werkplaats zorgt voor structureel contact met het bedrijfsleven. Als opdrachtgever zorgen de bedrijven voor praktijkvragen waarmee de studenten aan de slag gaan. De samenwerking biedt ook inzicht in wat er leeft in het bedrijfsleven.

Versterking van de positie van de onderwijsinstelling in de regio

De werkplaats levert niet alleen contacten op met het bedrijfsleven, rond de werkplaats is er ook contact met gemeenten in de regio, de Rabobank en maatschappelijke instellingen. Het regionale mkb krijgt een beter beeld van wat de onderwijsinstelling te bieden heeft. Een contactpersoon vat het als volgt samen: “de samenwerking verbindt, versterkt en vergroot de zichtbaarheid van onze instelling.”

Meer samenwerking binnen de instelling

De vraagstukken die bij de Digitale Werkplaats binnenkomen, zijn deels multidisciplinair van aard. Ze vragen erom dat er door verschillende opleidingen (bijvoorbeeld IT en Economie) binnen de instelling wordt samengewerkt. Verschillende contactpersonen merken op dat hun werkplaats samenwerkt met het lectoraat (van een hbo-instelling). Dat kan twee kanten opgaan: het lectoraat ondersteunt de werkplaats met het uitvoeren van onderzoek of de werkplaats deelt de ervaringen die zijn opgedaan bij de werkplaats en voorziet daarmee het lectoraat van actuele kennis uit de praktijk.

Versterking van de relatie tussen mbo en hbo⁴

Een contactpersoon merkt op dat er op managementniveau al werd samengewerkt, maar dat binnen de werkplaats ook op operationeel niveau wordt samengewerkt. Bovendien kunnen bij de werkplaats ook studenten uit mbo en hbo (en eventueel wo) met elkaar samenwerken. Naast de werkplaats organiseren mbo en hbo samen *bootcamps* en *hackathons*. De samenwerking leidt tot meer wederzijds begrip tussen (vooral) mbo en hbo: “We begrijpen elkaar en het talent van elkaars studenten beter”.

⁴ In de vraagstelling hebben we het wo niet genoemd.

Meer samenwerking met andere onderwijsinstellingen

Binnen de meeste Digitale Werkplaatsen wordt er samengewerkt tussen mbo- en hbo-instellingen. Bij zes werkplaatsen is ook het wo bij de werkplaats betrokken. In verschillende werkplaatsen werken verschillende mbo-instellingen met elkaar samen. Door samen op te trekken zien de instellingen nieuwe kansen en krijgen ze meer voor elkaar dan wanneer ze dat alleen zouden doen.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Opbrengsten op opleidingsniveau

3

3 Opbrengsten op opleidingsniveau

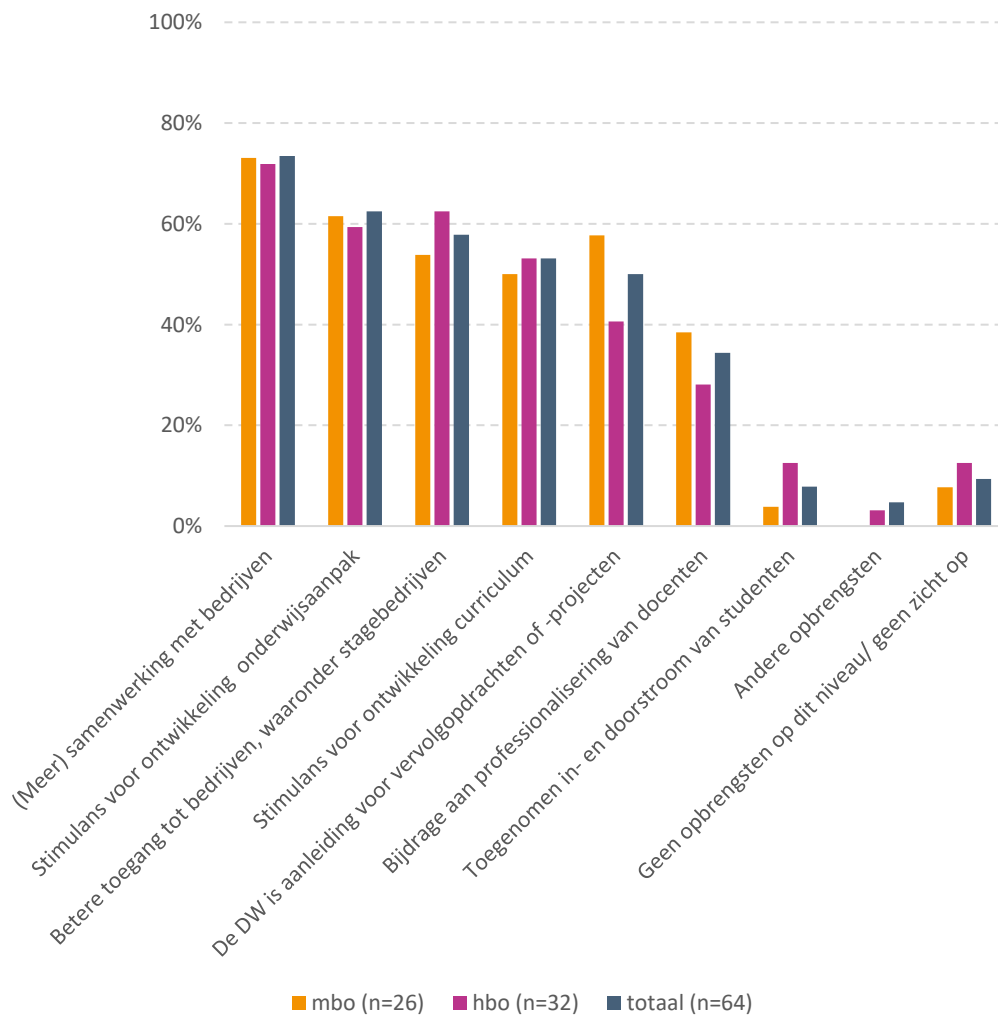
3.1 Opbrengsten op opleidingsniveau

Vervolgens hebben we aan de contactpersonen van de Digitale Werkplaatsen gevraagd welke opbrengsten zij zien op opleidingsniveau. Daarbij hebben we ze een aantal voorbeelden van mogelijke opbrengsten van de Digitale Werkplaats op dit niveau voorgelegd. In figuur 3.1 presenteren we de generieke resultaten afgezet tegen de resultaten van mbo (n=26) en hbo (n=32). De categorie 'overige' is te klein (n=6) om apart te presenteren in de grafiek.

Op opleidingsniveau is *(meer) samenwerking met bedrijven* de opbrengst die eruit springt, driekwart van de contactpersonen noemt deze opbrengst. Opbrengsten als *een stimulans voor de ontwikkeling van de onderwijsaanpak, de aanleiding voor vervolgoeddrachten, een betere toegang tot bedrijven* en *stimulans voor de ontwikkeling van het curriculum* worden door de helft tot twee derde van de contactpersonen genoemd.

Contactpersonen uit het mbo noemen *(meer) samenwerking met bedrijven, een stimulans voor de ontwikkeling van de onderwijsaanpak* en *de Digitale Werkplaats is aanleiding voor vervolgoeddrachten* als drie belangrijkste opbrengsten. In de Top 3 van het hbo (n=32) neemt *de betere toegang tot het bedrijfsleven* de plaats in van de vervolgoeddrachten.

Figuur 3.1 Opbrengsten op opleidingsniveau

Als andere opbrengsten op dit niveau noemen contactpersonen:

- meer kennisdeling;
- vergroten van het contact met mkb'ers voor alle opleidingen (interdisciplinair) en daarmee het contact met de hele regio;
- nieuw lespakket, professionalisering van docenten, ook door externe kennisinjecties van beroepenveld (niet alleen verschillende instellingen).

Uitsplitsingen naar tranche

Contactpersonen van Digitale Werkplaatsen uit de eerste twee tranches (n=23) noemen vaker dat de werkplaats *aanleiding is voor vervolgoopdrachten* dan contactpersonen van werkplaatsen uit de laatste twee tranches (n=41). Mogelijk zien ze dit vaker als opbrengst omdat deze werkplaatsen al langer bezig zijn; het is een opbrengst die wat meer tijd nodig heeft.

3.2 Kenmerken van de opbrengsten op opleidingsniveau

Ook op dit niveau zijn de meeste opbrengsten volgens de contactpersonen ten minste al gedeeltelijk gerealiseerd (figuur 3.2). Enkele contactpersonen verwachten dat de Digitale Werkplaats op den duur mogelijk leidt tot een toename van de in- en doorstroom van studenten.

Figuur 3.2 Status van de opbrengsten op opleidingsniveau (n=64)

Contactpersonen kijken heel verschillend aan tegen de aard van de opbrengsten op dit niveau (figuur 3.3). Deels zien ze een opbrengst als een 'nieuwe' opbrengst, dus een opbrengst die specifiek is toe te schrijven aan de Digitale Werkplaats (zie bijvoorbeeld professionalisering van docenten, aanleiding voor vervolgoopdrachten). Deels is het een versterking van een proces dat al eerder in gang was gezet (samenwerking met en toegang tot bedrijven): de opleiding werkte al samen met bedrijven, maar deze samenwerking heeft een impuls gekregen door de Digitale Werkplaats.

Figuur 3.3 Aard van de opbrengsten op opleidingsniveau (n=64)

In vergelijking met de opbrengsten op andere niveaus zijn de opbrengsten op dit niveau relatief vaak ‘nieuwe’ opbrengsten.

3.3 De opbrengsten op opleidingsniveau nader bekeken

Een deel van de contactpersonen heeft in het formulier een korte toelichting gegeven op de opbrengsten die zij hebben genoemd. Hieronder beschrijven we de belangrijkste bevindingen hieruit.

Meer samenwerking met bedrijven

Contactpersonen merken op dat de opleidingen vaak al contact hadden met het bedrijfsleven maar dat de werkplaats een nieuw kanaal is waarmee ze contacten met bedrijven kunnen leggen en dat dit in de praktijk veel oplevert: “Door de werkplaats hebben onze studenten veel meer contact gehad met ‘echte’ ondernemers dan voorheen.”

Stimulans voor de ontwikkeling van de onderwijsaanpak

De Digitale Werkplaats kan volgens contactpersonen een impuls geven aan de ontwikkeling van een specifieke onderwijsaanpak. Genoemd wordt bijvoorbeeld *challenge-based learning*. Docenten zien hoe de onderwijsaanpak in de praktijk werkt en over welke vaardigheden zij moeten beschikken om zich deze aanpak eigen te maken. Docenten zien ook dat studenten actiever betrokken zijn bij opdrachten die direct uit de praktijk komen. Dit motiveert docenten om hiermee verder te gaan.

Aanleiding voor vervolgoopdrachten

Contactpersonen signaleren dat een deel van de bedrijven ‘aangehaakt’ blijft en met aanvullende opdrachten komt. Geslaagde projecten spreken zich rond en leveren nieuwe contacten en opdrachten op. Een contactpersoon wijst erop dat het daarom belangrijk is om de successen uit te dragen. Naast deze positieve ervaringen zijn er overigens ook contactpersonen die opmerken dat het niet vanzelf gaat en dat het moeite kost om opdrachten te verwerven.

Betere toegang tot bedrijven

Hierbij wijzen contactpersonen erop dat de Digitale Werkplaats een goede ingang is om in contact te komen met mkb-bedrijven. Een deel van de opleidingen had nog geen of slechts in beperkte mate toegang tot dergelijke bedrijven, terwijl dergelijke bedrijven verantwoordelijk zijn voor een belangrijk deel

van de werkgelegenheid in de regio's. "Onze studenten lopen over het algemeen geen stage in het mkb. Toch is het voor onze studenten belangrijk dat ze meer inzicht krijgen in het mkb."

Stimulans voor de ontwikkeling van het curriculum

Enkele contactpersonen stellen dat de ervaringen met de Digitale Werkplaats input leveren voor de vernieuwing van het curriculum. Een van de contactpersonen geeft hierbij als concreet voorbeeld dat de werkplaats aanleiding is om praktijkopdrachten standaard op te nemen in het curriculum.

Bijdrage aan professionalisering van docenten

In het kader van de Digitale Werkplaats zijn docenten geschoold, bijvoorbeeld op het gebied van *challenge-based learning* en *design thinking*.

In- en doorstroom van studenten

Enkele contactpersonen verwachten dat de werkplaats in de toekomst zal leiden tot een toename van studenten. De samenwerking met het toeleverende onderwijs (bijvoorbeeld tussen mbo en hbo) en de manier waarop gewerkt wordt, die studenten aanspreekt, maakt het voor nieuwe studenten aantrekkelijker om voor de opleiding te kiezen.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Opbrengsten op studentniveau

4

4 Opbrengsten op studentniveau

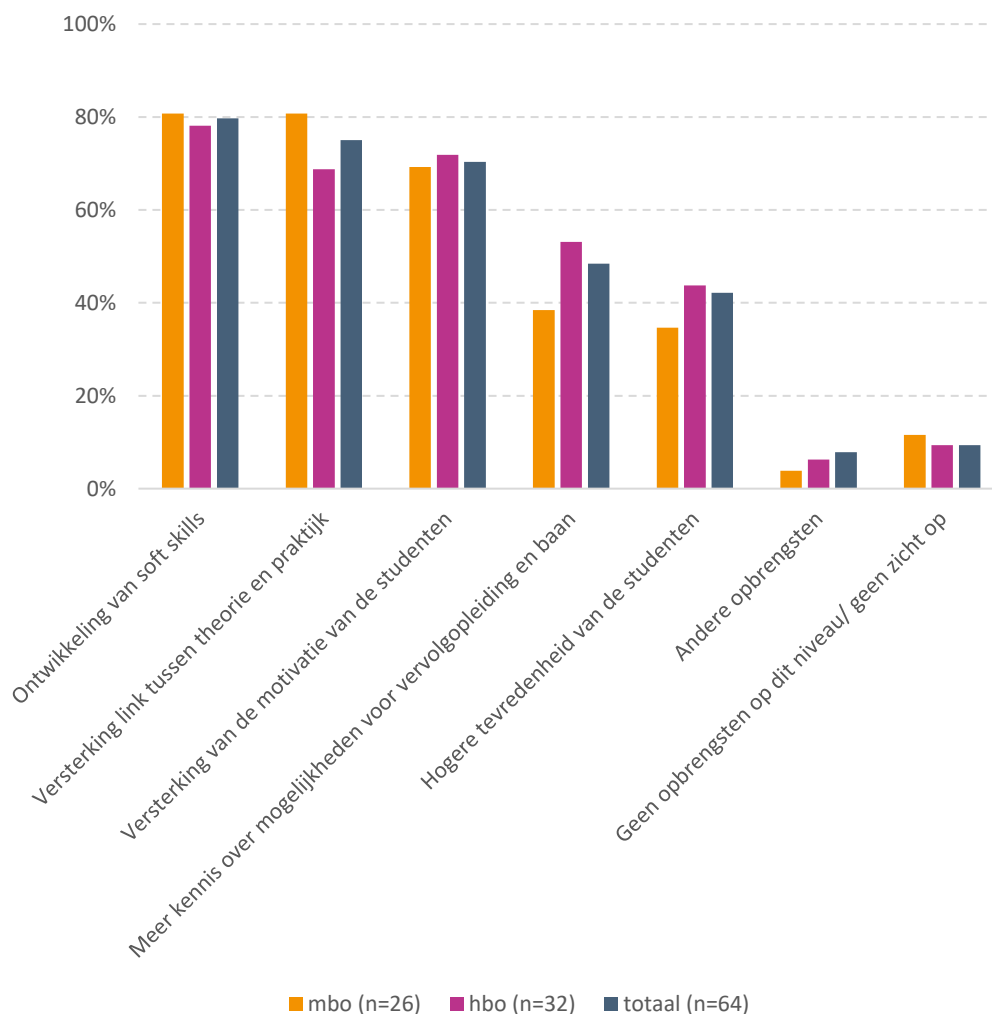
4.1 Opbrengsten op studentniveau

Aan de contactpersonen van de Digitale Werkplaatsen hebben we gevraagd welke opbrengsten zij zien op studentniveau. Ook hierbij hebben we weer een aantal voorbeelden van mogelijke opbrengsten van de Digitale Werkplaats op dit niveau voorgelegd. In figuur 4.1 presenteren we weer de generieke resultaten, naast de opbrengsten van mbo (n=26) en hbo (n=32). De categorie 'overige', waaronder het wetenschappelijk onderwijs, is te klein (n=6) om apart op te nemen in de grafiek.

De meest genoemde opbrengsten op dit niveau zijn *de ontwikkeling van soft skills* (80%), *de versterking van de link tussen theorie en praktijk* (75%) en *de versterking van de motivatie van studenten* (70%).

Contactpersonen uit het mbo en het hbo zien vaak dezelfde drie opbrengsten. Wel noemen de contactpersonen uit het mbo vaker *de versterking van de link tussen theorie en praktijk* dan hun collega's uit het hbo.

Figuur 4.1 Opbrengsten op studentniveau

Contactpersonen zien als andere opbrengsten op dit niveau:

- meer interesse in lokale situatie en kleinere organisaties en het belang daarvan;
- beroepsbeeld;
- breder aanbod van *challenge owners* in *challenge-based learning*, inclusiever en betere weerspiegeling van de mogelijkheden in de regio, ervaring met mkb'ers;
- platform om kansen te zien en benutten met studenten.

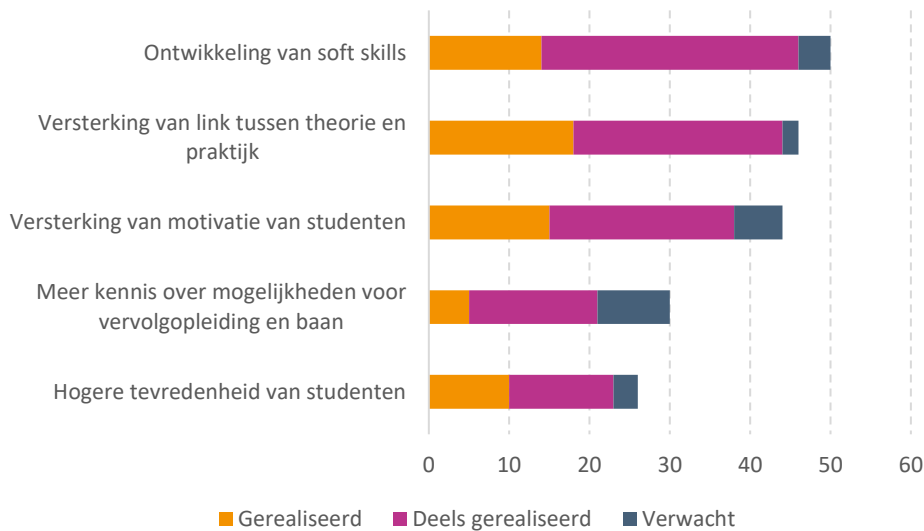
Uitsplitsingen naar tranche

Bij de opbrengsten op studentniveau lijkt het weinig uit te maken hoe lang een Digitale Werkplaats bezig is.

4.2 Kenmerken van de opbrengsten op studentniveau

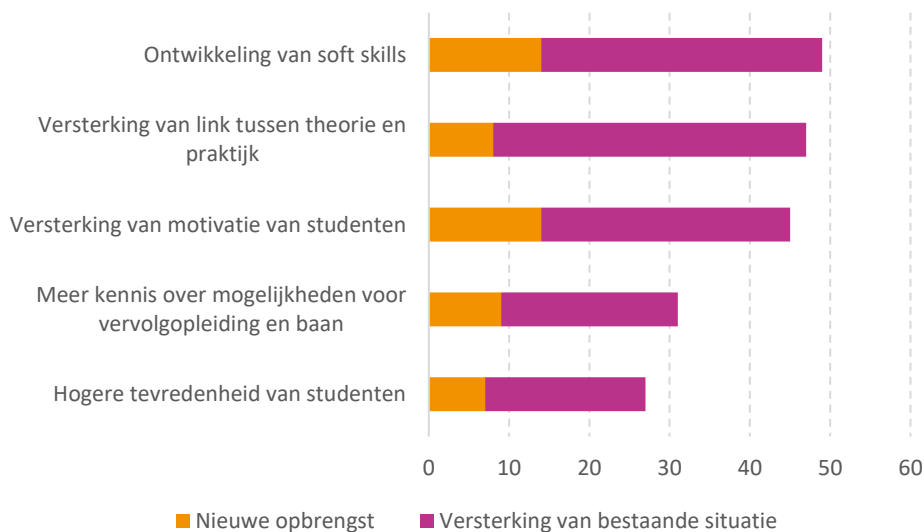
Contactpersonen menen dat de meeste opbrengsten op dit niveau ten minste deels zijn gerealiseerd (figuur 4.2).

Figuur 4.2 Status van de opbrengsten op studentniveau (n=64)

Het merendeel van de contactpersonen meent dat de opbrengsten op dit niveau vooral een versterking van de bestaande situatie zijn (figuur 4.3).

Figuur 4.3 Aard van de opbrengsten op studentniveau (n=64)

4.3 De opbrengsten op studentniveau nader bekeken

Een deel van de contactpersonen heeft in het formulier een korte toelichting gegeven op de opbrengsten die zij hebben genoemd. Hieronder geven we een samenvatting van deze toelichtingen per opbrengst.

De ontwikkeling van soft skills

Volgens contactpersonen worden studenten uitgedaagd om een inspanning te leveren op basis van ‘actuele’ en ‘echte’ vraagstukken. Naast de inhoudelijke vaardigheden zijn vaardigheden als afspraken maken, contact houden met de opdrachtgever, je aan afspraken houden, omgaan met tegenslagen, et cetera nodig om een opdracht tot een goed einde te brengen. Een contactpersoon wijst erop dat ook de samenwerking met studenten van andere niveaus en opleidingen goed zijn voor de ontwikkeling van de sociale vaardigheden van de studenten.

De versterking van link tussen theorie en praktijk

In de Digitale Werkplaats gaan studenten in een contextrijke leeromgeving aan de slag met vragen uit de praktijk. Bij de opdrachten kunnen ze de theoretische kennis toepassen in een praktische opdracht. Dit verleent relevantie aan de theoretische kennis die zij hebben opgedaan in de opleiding.

De versterking van motivatie van studenten

Studenten zien waaraan het mkb behoefte heeft en dat ze daaraan een bijdrage kunnen leveren. Docenten merken dat studenten erg betrokken (kunnen) zijn. Contactpersonen zeggen dat ze van studenten horen dat het iets toevoegt om te werken aan opdrachten van ‘echte’ opdrachtgevers.

Meer kennis over mogelijkheden voor vervolgopleiding en baan

Studenten maken kennis met opdrachtgevers uit het mkb. Hierdoor krijgen ze meer inzicht in het beroepenveld dat voorheen nog onbekend was voor hen. Een van de contactpersonen merkt op dat dit ook geldt voor de docenten.

Hogere tevredenheid van studenten

Contactpersonen stellen dat het kan verschillen van student tot student, maar dat studenten over het algemeen positief zijn dat ze direct resultaat van hun werk zien en feedback krijgen van de opdrachtgever. Tevredenheid bij de opdrachtgever leidt tot tevredenheid bij de student; het geeft ze voldoening.

Conclusies

5

5 Conclusies

5.1 Opbrengsten op instellingsniveau

Meer dan tachtig procent van de contactpersonen noemt (meer) samenwerking met het bedrijfsleven als opbrengst op opleidingsniveau. Versterking van de positie van onderwijsinstelling in de regio, versterking van de relatie tussen mbo en hbo, (meer) samenwerking met andere onderwijsinstellingen en (meer) samenwerking binnen de onderwijsinstelling worden door meer dan de helft van de contactpersonen gezien als opbrengsten.

Op instellingsniveau leveren de Digitale Werkplaatsen een bijdrage aan de samenwerking met regionale partners. Veel contactpersonen zien dat de samenwerking met het bedrijfsleven en andere onderwijsinstellingen is versterkt. Het zijn doorgaans geen heel nieuwe ontwikkelingen maar vaker een versterking van de al bestaande situatie. Vanuit het hbo wordt opgemerkt dat het mkb voorheen minder op het netvlies stond.

Verschillende contactpersonen wijzen erop dat het ook binnen de instelling heeft geleid tot meer samenwerking, bijvoorbeeld tussen verschillende opleidingen of, in het hbo, met het lectoraat.

5.2 Opbrengsten op opleidingsniveau

Driekwart van de contactpersonen noemt (meer) samenwerking met bedrijven ook als opbrengst op opleidingsniveau. Andere opbrengsten die veel genoemd zijn, zijn dat de Digitale Werkplaats een stimulans is voor ontwikkeling van de onderwijsaanpak, de betere toegang tot bedrijven, dat het een stimulans is voor de ontwikkeling van het curriculum en dat het een aanleiding is voor vervolgoopdrachten.

Ook op opleidingsniveau zien contactpersonen onder invloed van de Digitale Werkplaatsen dus meer samenwerking met het bedrijfsleven ontstaan. Door de werkplaatsen komen de studenten van de opleidingen vaker in contact met ondernemers. Het komt geregeld voor dat een afgeronde opdracht voor een bedrijf leidt tot een vervolgoopdracht.

Binnen de opleiding kan de Digitale Werkplaats een stimulans zijn voor de onderwijsontwikkeling. Verschillende contactpersonen noemen hierbij *challenge-based learning* als voorbeeld. Via de werkplaats worden praktijkopdrachten van 'echte' opdrachtgevers geworven waarmee de studenten aan de slag kunnen in een contextrijke leeromgeving. Docenten zien dat de betrokkenheid van de studenten bij opdrachten van de Digitale Werkplaats groot is en ervaren dat als een stimulans om hiermee verder te gaan. Verschillende contactpersonen merken op dat de ervaringen met de Digitale Werkplaats voor sommige docenten aanleiding zijn om zich verder te scholen. Bijvoorbeeld op het gebied van *challenge-based learning*.

5.3 Opbrengsten op studentniveau

De meest genoemde opbrengsten op studentniveau zijn de ontwikkeling van soft skills, de versterking van de link tussen theorie en praktijk en de versterking van de motivatie van studenten. (Bijna) driekwart van de contactpersonen noemt deze opbrengsten.

Veel contactpersonen wijzen op de ontwikkeling van zogenaamde soft skills. De Digitale Werkplaats is niet de enige plaats waar studenten deze vaardigheden kunnen verwerven maar is daar volgens contactpersonen wel zeer geschikt voor. Bij het werken aan de opdrachten van de Digitale Werkplaats werken ze voor een opdrachtgever, communiceren ze met de opdrachtgever en presenteren ze de resultaten van hun werk aan de opdrachtgever. Bij verschillende werkplaatsen werken studenten bovendien samen met studenten van andere opleidingen en andere niveaus.

Volgens contactpersonen motiveert het de studenten om met opdrachtgevers te werken aan opdrachten die er voor de opdrachtgever toe doen. Tijdens de uitvoering van de opdrachten ervaren ze hoe ze

de kennis uit hun opleiding hierbij kunnen gebruiken. Ze maken kennis met het (regionale) bedrijfsleven en zien wat er van hen gevraagd wordt door het bedrijfsleven.

5.4 De belangrijkste opbrengsten van de Digitale Werkplaats

Wanneer we de opbrengsten op de verschillende niveaus samennemen en nogmaals bekijken zien we als belangrijkste opbrengsten van de Digitale Werkplaatsen:

1. **De Digitale Werkplaats kan zorgen voor een versterking van de samenwerking tussen het (beroeps)onderwijs en het bedrijfsleven** en dan met name het mkb. Studenten gaan met digitaliseringsvraagstukken van mkb-bedrijven aan de slag. Bedrijven krijgen daardoor een beter beeld van wat het onderwijs te bieden heeft. Omgekeerd ervaart het onderwijs door deze ontmoeting wat er speelt bij bedrijven. Bedrijven die zich bij de Digitale Werkplaats melden, kunnen nieuwe contacten zijn voor het onderwijs. De werkplaats leidt tot meer diversiteit in het bedrijvennetwerk van het onderwijs.
2. **In de meeste Digitale Werkplaatsen werken onderwijsinstellingen op opleidingsniveau met elkaar samen.** De werkplaats zorgt daarom niet alleen voor verbinding met het bedrijfsleven, maar ook voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen en ook intern bij onderwijsinstellingen, tussen opleidingen die normaliter niet samenwerken. Hierbij wordt op operationeel niveau samengewerkt aan concrete doelen.
3. **De Digitale Werkplaatsen zijn een verrijking voor het onderwijsprogramma.** In de Digitale Werkplaats werken studenten in een contextrijke leeromgeving aan 'echte' opdrachten voor 'echte' opdrachtgevers. Voor docenten van opleidingen die al veel aandacht besteden aan praktijkgericht leren kunnen de werkplaatsen zorgen voor de broodnodige opdrachten. Docenten van opleidingen waar het praktijkgericht leren nog in de kinderschoenen staat, kunnen hiermee in de werkplaats ervaring opdoen. Contactpersonen merken op dat veel studenten gemotiveerd zijn om op deze praktijkgerichte manier te werken. Voor docenten kan dat weer een stimulans zijn om op deze manier door te gaan. Op deze manier fungeert de Digitale Werkplaats als katalysator voor onderwijsontwikkeling.
4. **In de Digitale Werkplaats leren studenten vaardigheden die zij nodig hebben om goed te functioneren op de werkvloer.** Bij het werken aan de opdrachten communiceren de studenten met de opdrachtgever. Ze verwerven zogenaamde soft skills en ze leren de kennis die ze op hun opleiding verwerven toe te passen in het werk.

Bijlage 1: Het formulier

B

Bijlage 1: Het formulier

FORMULIER IMPACTMONITOR DIGITALE WERKPLAATS

In opdracht van Katapult onderzoekt Regioplan wat de impact van de Digitale Werkplaatsen is op (de kwaliteit van) het onderwijs. Hierbij onderscheiden we impact op drie niveaus:

1. instellingsniveau (de *gehele mbo- of hbo-instelling, eventueel de faculteit* waaronder de opleidingen die meedoen aan de Digitale Werkplaats vallen);
 2. opleidingsniveau (de opleidingen *binnen uw onderwijsinstelling* die deelnemen aan de Digitale Werkplaats);
 3. studentniveau (de studenten die vanuit de opleidingen betrokken zijn bij de Digitale Werkplaats.
- In dit digitale formulier proberen we zoveel mogelijk deze drie niveaus aan te houden al zijn we ons ervan bewust dat het onderscheid tussen de niveaus in de praktijk minder scherp kan zijn.

Met de impactmonitor willen we in kaart brengen wat de opbrengsten voor het onderwijs zijn van de Digitale Werkplaats. Daarvoor benaderen we personen die vanuit een onderwijsinstelling betrokken zijn bij de Digitale Werkplaats met het verzoek om dit formulier in te vullen voor de eigen onderwijsinstelling en de daaronder vallende opleidingen die betrokken zijn bij de Digitale Werkplaats. Eventuele opbrengsten voor de ondernemers die gebruik maken van de Digitale Werkplaats hoeft u niet in dit formulier op te nemen, die opbrengsten worden op een andere manier gemeten (via de Monitor Digitale Werkplaatsen).

Wat is volgens u de belangrijkste impact van de Digitale Werkplaatsen voor het onderwijs op de verschillende niveaus?

Vul hieronder de belangrijkste opbrengst op dit niveau in

Het niveau van de hele instelling	_____
Het niveau van de opleiding(en)	_____
Het niveau van de studenten	_____

1. Impact van de Digitale Werkplaats op instellingsniveau

Hieronder noemen we een aantal voorbeelden van mogelijke opbrengsten van de Digitale Werkplaats op instellingsniveau.

Kunt u aanvinken van welke opbrengsten volgens u sprake is (of waarvan in de toekomst wellicht sprake kan zijn)?

U kunt hieronder meerdere opbrengsten noemen. Over de opbrengsten die u heeft aangekruist stellen we nog enkele korte vragen.

- (Meer) samenwerking met andere onderwijsinstellingen
- Versterking van de relatie tussen mbo en hbo
- (Meer) samenwerking binnen onze onderwijsinstelling (bijvoorbeeld tussen opleidingen, met lectoraat, etc.)
- (Meer) samenwerking met bedrijfsleven (bijvoorbeeld mkb, vertegenwoordigende organisaties)
- Versterking van de positie van de onderwijsinstelling in de regio (gemeente, provincie, andere regionale contacten)
- Andere opbrengsten, namelijk _____
- Ik zie geen opbrengsten op dit niveau of ik heb daar geen zicht op

Zijn de opbrengsten op instellingsniveau die u heeft aangevinkt verwacht of gerealiseerd?

Als er nog geen sprake is van de opbrengst maar u verwacht dat dit op termijn wel een effect is van de Digitale Werkplaats, dan kunt u hier Verwacht invullen. Als u dit resultaat al wel ziet, dan kunt u hier invullen Gerealiseerd, of, als u Deels gerealiseerd, als dit nog maar gedeeltelijk het geval is.

	Gerealiseerd	Deels gerealiseerd	Verwacht
(Meer) samenwerking met andere onderwijsinstellingen	☐	☐	☐
Versterking van de relatie tussen mbo en hbo	☐	☐	☐
(Meer) samenwerking binnen onze onderwijsinstelling	☐	☐	☐
(Meer) samenwerking met bedrijfsleven	☐	☐	☐
Versterking van de positie van de onderwijsinstelling in de regio	☐	☐	☐
Andere opbrengsten	☐	☐	☐

Zijn de opbrengsten op instellingsniveau die u heeft aangevinkt nieuw of eerder een versterking van de bestaande situatie?

Als de genoemde opbrengst volledig te herleiden is tot de Digitale Werkplaats dan kunt u hier Nieuw invullen. Het is ook voorstelbaar dat een bestaande situatie of een ontwikkeling door de Digitale Werkplaats is versterkt. In dat geval kunt u hier Versterkt invullen.

	Nieuwe opbrengst	Versterking van een al bestaande situatie
(Meer) samenwerking met andere onderwijsinstellingen	☐	☐
Versterking van de relatie tussen mbo en hbo	☐	☐
(Meer) samenwerking binnen onze onderwijsinstelling	☐	☐
(Meer) samenwerking met bedrijfsleven	☐	☐
Versterking van de positie van de onderwijsinstelling in de regio	☐	☐
Andere opbrengsten	☐	☐

Indien relevant dan kunt u hieronder een korte toelichting geven over de door u genoemde opbrengsten

	Korte toelichting bij deze opbrengst:
(Meer) samenwerking met andere onderwijsinstellingen	_____
Versterking van de relatie tussen mbo en hbo	_____
(Meer) samenwerking binnen onze onderwijsinstelling	_____
(Meer) samenwerking met bedrijfsleven	_____
Versterking van de positie van de onderwijsinstelling in de regio	_____
Andere opbrengsten	_____

2. Impact van de Digitale Werkplaats op opleidingsniveau

Hieronder noemen we een aantal voorbeelden van mogelijke opbrengsten van de Digitale Werkplaats op opleidingsniveau.

Kunt u aanvinken van welke opbrengsten volgens u sprake is (of waarvan in de toekomst wellicht sprake kan zijn)?

U kunt ook hier meerdere opbrengsten noemen. Over de opbrengsten die u heeft aangekruist stellen we weer enkele korte vragen.

- Toegenomen in- en doorstroom van studenten
- Betere toegang tot bedrijven, waaronder (potentiële) stagebedrijven
- (Meer) samenwerking met bedrijven
- Stimulans voor de ontwikkeling van het curriculum
- Stimulans voor de ontwikkeling van de onderwijsaanpak (denk bijvoorbeeld aan challenge based learning, hybride leren, contextrijk leren, praktijkleren)
- Bijdrage aan professionalisering van docenten, bijvoorbeeld door de uitwisseling tussen docenten van verschillende instellingen en opleidingen
- De Digitale Werkplaats is aanleiding voor vervolgoopdrachten of -projecten
- Andere opbrengsten, namelijk _____
- Ik zie geen opbrengsten op dit niveau of ik heb daar geen zicht op

Zijn de opbrengsten op opleidingsniveau die u heeft aangevinkt verwacht of gerealiseerd?

Als er nog geen sprake is van de opbrengst maar u verwacht dat dit op termijn wel een effect is van de Digitale Werkplaats, dan kunt u hier Verwacht invullen. Als u dit resultaat al wel ziet, dan kunt u hier invullen Gerealiseerd, of, als u Deels gerealiseerd, als dit nog maar gedeeltelijk het geval is.

	Gerealiseerd	Deels gerealiseerd	Verwacht
Toegenomen in- en doorstroom van studenten	☐	☐	☐
Betere toegang tot bedrijven, waaronder (potentiële) stagebedrijven	☐	☐	☐
(Meer) samenwerking met bedrijven	☐	☐	☐
Stimulans voor de ontwikkeling van het curriculum	☐	☐	☐
Stimulans voor de ontwikkeling van de onderwijsaanpak	☐	☐	☐
Bijdrage aan professionalisering van docenten ¹⁾	☐	☐	☐
De Digitale Werkplaats is aanleiding voor vervolgoopdrachten of -projecten	☐	☐	☐
Andere opbrengsten	☐	☐	☐

Zijn de opbrengsten op opleidingsniveau die u heeft aangevinkt nieuw of eerder een versterking van de bestaande situatie?

Als de genoemde opbrengst volledig te herleiden is tot de Digitale Werkplaats dan kunt u hier Nieuw invullen. Het is ook voorstelbaar dat een bestaande situatie of een ontwikkeling door de Digitale Werkplaats is versterkt. In dat geval kunt u hier Versterkt invullen.

	Nieuwe opbrengst	Versterking van een al bestaande situatie
Toegenomen in- en doorstroom van studenten	☐	☐
Betere toegang tot bedrijven, waaronder (potentiële) stagebedrijven	☐	☐
(Meer) samenwerking met bedrijven	☐	☐
Stimulans voor de ontwikkeling van het curriculum	☐	☐
Stimulans voor de ontwikkeling van de onderwijsaanpak	☐	☐
Bijdrage aan professionalisering van docenten ¹⁾	☐	☐
De Digitale Werkplaats is aanleiding voor vervolgoopdrachten of -projecten	☐	☐
Andere opbrengsten	☐	☐

Indien relevant dan kunt u hieronder een korte toelichting geven over de door u genoemde opbrengsten

Korte toelichting bij deze opbrengst:

Toegenomen in- en doorstroom van studenten	_____
Betere toegang tot bedrijven, waaronder (potentiële) stage-bedrijven	_____
(Meer) samenwerking met bedrijven	_____
Stimulans voor de ontwikkeling van het curriculum	_____
Stimulans voor de ontwikkeling van de onderwijsaanpak	_____
Bijdrage aan professionalisering van docenten ¹	_____
De Digitale Werkplaats is aanleiding voor vervolgoopdrachten of -projecten	_____
Andere opbrengsten	_____

3. Impact van de Digitale Werkplaats op studentniveau

Hieronder noemen we een aantal voorbeelden van mogelijke opbrengsten van de Digitale Werkplaats op studentniveau.

Kunt u aanvinken van welke opbrengsten volgens u sprake is (of waarvan in de toekomst wellicht sprake kan zijn)?

U kunt ook hier weer meerdere opbrengsten noemen. Over de opbrengsten die u heeft angekruist stellen we weer enkele korte vragen.

- Ontwikkeling van soft skills (denk bijvoorbeeld aan contactuele vaardigheden, planning, werknemersvaardigheden)
- Versterking van de link tussen theorie en praktijk
- Hogere tevredenheid van de studenten
- Versterking van de motivatie van de studenten
- Meer kennis bij studenten over mogelijkheden voor vervolgopleiding en baan
- Andere opbrengsten, namelijk _____
- Ik zie geen opbrengsten op dit niveau of ik heb daar geen zicht op

Zijn de opbrengsten op studentniveau die u heeft aangevinkt verwacht of gerealiseerd?

Als er nog geen sprake is van de opbrengst maar u verwacht dat dit op termijn wel een effect is van de Digitale Werkplaats, dan kunt u hier Verwacht invullen. Als u dit resultaat al wel ziet, dan kunt u hier invullen Gerealiseerd, of, als u Deels gerealiseerd, als dit nog maar gedeeltelijk het geval is.

	Gerealiseerd	Deels gerealiseerd	Verwacht
Ontwikkeling van soft skills	☐	☐	☐
Versterking van de link tussen theorie en praktijk	☐	☐	☐
Hogere tevredenheid van de studenten	☐	☐	☐
Versterking van de motivatie van de studenten	☐	☐	☐
Meer kennis bij studenten over mogelijkheden voor vervolgopleiding en baan	☐	☐	☐
Andere opbrengsten	☐	☐	☐

Zijn de opbrengsten op studentniveau die u heeft aangevinkt nieuw of eerder een versterking van de bestaande situatie?

Als de genoemde opbrengst volledig te herleiden is tot de Digitale Werkplaats dan kunt u hier Nieuw invullen. Het is ook voorstelbaar dat een bestaande situatie of een ontwikkeling door de Digitale Werkplaats is versterkt. In dat geval kunt u hier Versterkt invullen.

	Nieuwe opbrengst	Versterking van een al bestaande situatie
Ontwikkeling van soft skills	☐	☐
Versterking van de link tussen theorie en praktijk	☐	☐
Hogere tevredenheid van de studenten	☐	☐
Versterking van de motivatie van de studenten	☐	☐
Meer kennis bij studenten over mogelijkheden voor vervolgopleiding en baan	☐	☐
Andere opbrengsten	☐	☐

Indien relevant dan kunt u hieronder een korte toelichting geven over de door u genoemde opbrengsten

Korte toelichting bij deze opbrengst:

Ontwikkeling van soft skills	_____
Versterking van de link tussen theorie en praktijk	_____
Hogere tevredenheid van de studenten	_____
Versterking van de motivatie van de studenten	_____
Meer kennis bij studenten over mogelijkheden voor vervolgopleiding en baan	_____
Andere opbrengsten	_____

Afsluiting

Als u nog aanvullende opmerkingen heeft over de impact van de Digitale Werkplaatsen op het onderwijs, dan kunt u die hieronder plaatsen:

Beschikt u wellicht over materiaal waarmee we de impact van de Digitale Werkplaats op het onderwijs kunnen illustreren?

Denk bijvoorbeeld aan documenten, filmpjes of ander digitaal materiaal.

- Ja
- Nee

Bent u bereid om dit materiaal te delen met Katapult zodat ze het kan benutten als illustratiemateriaal?

- Ja
- Nee

Kunt u hieronder uw mailadres invullen zodat Katapult hierover contact met u kan opnemen?

Uw formulier is opgeslagen. Klik hier voor een pdf van het door u ingevulde formulier.

We danken u hartelijk voor uw medewerking. Als u vragen heeft over het onderzoek of over het formulier dan kunt u contact opnemen met een van de onderzoekers van Regioplan.

Bijlage 2: De respons

B

Bijlage 2: De respons

Het formulier is door in totaal 64 contactpersonen ingevuld. In onderstaande tabellen presenteren we de verdeling van de contactpersonen over de tranches en sectoren en geven we per tranche en sector de responspercentages. In de laatste tabel presenteren we het aantal contactpersonen per Digitale Werkplaats. Negentien van de twintig werkplaatsen hebben meegedaan aan het onderzoek.

Tabel B2.1 Respons per tranche

	Benaderd	Respons	Respons %
Tranche 1	31	9	29%
Tranche 2	51	14	27%
Tranche 3	52	25	48%
Tranche 4	44	16	36%
Totaal	178	64	36%

Tabel B2.2 Respons per sector

	Benaderd	Respons	Respons %
Mbo	73	26	36%
Hbo	90	32	36%
Wo	8	4	50%
Overig	7	2	29%
Totaal	178	64	36%

Tabel B2.3 Respons per Digitale Werkplaats

Digitale Werkplaats	Aantal respondenten
Digilab Flevoland	1
DigiLab Rivierenland	5
DigiLink Drenthe	5
Digitale Werkplaats Arnhem Nijmegen - DWAN	2
Digitale Werkplaats Digilab Foodvalley	3
Digitale Werkplaats Fryslân	4
Digitale Werkplaats Midden- en Zuidoost-Brabant	5
Digitale Werkplaats N-O Brabant - DWNOB	1
Digitale Werkplaats Stedendriehoek	5
Digitale Werkplaats Twente - DWT	2
Digitale Werkplaats WOO Groningen	3
Digiwerkplaats MKB West-Brabant	1
Mijn Digitale Werkplaats Drechtsteden	3
MKB Digital Workspace (Amsterdam)	1
MKB Digiwerkplaats - regio Haaglanden	2
MKB Digiwerkplaats regio Rijnmond	4
MKB Werkplaats Utrecht	5
MoveDigi - Digitale Werkplaats Zwolle	5
Werkplaats Digitaal Ondernemen (NH-N)	7
Totaal	64

Bijlage 3: De opbrengsten (eigen invoer)

B

Bijlage 3: De opbrengsten (eigen invoer)

Aan het begin van het formulier hebben we de contactpersonen de open vraag ‘Wat is volgens u de belangrijkste impact van de Digitale Werkplaatsen voor het onderwijs op de verschillende niveaus?’ voorgelegd. In totaal hebben 47 contactpersonen deze vraag beantwoord. Hieronder presenteren we de antwoorden uitgesplitst naar onderwijssector.

De opbrengsten voor het mbo (n=16)

Opbrengsten instellingsniveau	Opbrengsten opleidingsniveau	Opbrengsten studentniveau
Weinig impact	Beperkte impact	Weinig impact
Betere/verdere verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven	Leren in de praktijk d.m.v. contact met ‘echte’ opdrachtgevers	Leren van ondernemers, van te voren niet exact weten wat er op je afkomt en daardoor dus beroep op wendbaarheid
	De praktijk wordt op deze manier zichtbaar in de schoolsituatie	De student is in staat om de theorie aan de praktijk te koppelen
Versterking relatie onderwijs-mkb	Verrijking onderwijsprogramma met praktijkcasussen	Verbreding van opdoen van ervaring met echte opdrachten
Samen voor en met de regio. Meer verbinding met actuele mbk-vraagstukken m.b.t. digitalisering.	(Echte) externe vragen overstijgen opleidingen en dagen uit tot multidisciplinair samenwerken.	Samenwerken in multidisciplinaire teams; echte vraagstukken (onder de juiste begeleiding) dagen de student uit om te excelleren
Samenwerking met de regio is een speerpunt van de organisatie. Een project zoals Digilink Drenthe draagt daar aan bij	De vraag uit de markt geeft een goed beeld van de ontwikkelingen en mogelijkheden van ICT-toepassingen. Daarmee sluiten we met het onderwijs goed aan bij deze vraagstukken	Ons onderwijs heeft de ambitie voor te bereiden op de toekomst van de student. De projecten en de omgeving waarin deze plaatsvinden geven een goed beeld van de omstandigheden in een bedrijf. Daarmee organiseren we een rijkere leeromgeving voor de student
Verbinding met het regionale mkb	Werken met relevante en actuele opdrachten vanuit het bedrijfsleven	Werken in een klantrelatie
Meer connectie met mkb'ers uit de regio is goed voor netwerk van de instelling	Werken met mkb'ers uit de regio vraagt om actueler onderwijs dus dat is goed	Werken met mkb'ers uit de regio geeft studenten beter zicht op toekomstige werkzaamheden
Naamsbekendheid bij bedrijven	Naamsbekendheid en opbouwen van relaties	Kennis maken met praktijkgerelateerde opdrachten met echte opdrachtgevers
Meer dynamiek en verbinding met praktijk	Zorgt voor meer diepgang en realistische setting	Moeten meer plannen, communiceren en voelen meer druk (en echtheid)
Nog niet te beoordelen	Bij marketing en communicatie vast onderdeel van het curriculum	Studenten leren omgaan met studenten vanuit verschillende opleidingsrichtingen bij het uitwerken van de casuïstiek en het werken met een echte opdrachtgever
Een klein deel van alle opleidingen zit nu in WDO, dit zou nog uitgebreid kunnen worden	Uitvoeren van echte opdrachten in projecten	Echte opdrachtgevers hebben en aan echte opdrachten werken
Mogelijkheid tot samenwerking andere onderwijsinstellingen	Mogelijkheid samen te werken met bedrijven	Mogelijk om te werken aan echte opdrachten in plaats van simulaties
Hier heb ik geen zicht op	Door de mix met het bedrijfsleven komen vraagstukken naar boven die kunnen worden ingebed in de opleiding, waardoor de opleiding up-to-date blijft.	De studenten krijgen nu meer te maken met levende projecten waardoor ze beter voorbereid in het werkveld terechtkomen
Samenwerking met andere scholen	Meer projecten kunnen oppakken doordat opleidingen hun krachten bundelen	Leren samenwerken met andere scholen en zo een breder blikveld en netwerk krijgen

Meer contact en kruisbestuiving tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven in de stad en het Grafisch Lyceum Utrecht	Samenwerkingen tussen studenten van verschillende opleidingsniveaus die anders bij andere instellingen terecht zouden komen	In contact komen met partijen uit de stad en regio, kansen die studenten anders niet hadden krijgen
---	---	---

De opbrengsten voor het hbo (n=26)

Opbrengsten instellingsniveau	Opbrengsten opleidingsniveau	Opbrengsten studentniveau
Meer bekendheid naar en vanuit instelling met mkb en v.v. affiniteit met het beroepenveld is vergroot	Niveau van o.a. minoren waarbij het dienstenpakket van de DW geïntegreerd is, is verhoogd	Zij zijn door DWAN direct(-er) in contact met het mkb gekomen; hebben hun problematiek ondervonden en daarnaast eraan gewerkt ideeën voor oplossingen te bedenken in zgn. creatieve sessies
Een aanpak voor mkb in de regio, zichtbaar loket voor vragen rondom digitalisering, waarin kennisinstellingen en klein consortium eromheen samenwerken aan de roadmap van de mkb'ers in de regio	In de opleidingen is een plek gerealiseerd waarin de innovatie van het mkb aan bod komt; er komen praktische vraagstukken binnen	Het mkb is zichtbaarder als (toekomstige) werkgever, interessante en praktische vraagstukken komen aan bod
Multidisciplinair samenwerken is leerzaam vanuit alle perspectieven. In de praktijk is dat niet altijd eenvoudig. Hoe kunnen we activiteiten zo organiseren dat we elkaar beter weten te vinden en elkaar versterken?	De betrokken docenten konden door mee te werken aan de opdrachten hun praktijkkennis toetsen aan de actualiteit. De opdrachten dragen bij aan een reëel beeld in de stand van het mkb. Tevens op organisatorisch vlak veel geleerd	Studenten hebben gewerkt aan échte projecten met échte opdrachtgevers. Dat werd als waardevol ervaren
Kan ik niet zo goed beoordelen	Directe link met de praktijk, meer aansluiting bij de 'echte wereld'	Meer kennis van het reilen en zeilen van een bedrijf en de vraagstukken die er liggen op marketinggebied
In het kader van de instellingsbrede doelstelling van impact op de regio is er een sterkere verbinding met het mkb in de regio en het onderwijs	Studenten leren door de integratie van onderwijs, onderzoek en regio de theorie in de praktijk te brengen waardoor studenten meer binding ervaren	Studenten doen kennis en ervaring op in de praktijk en de daaraan gekoppelde eisen
Real world complex problems with real companies and start-ups giving students active experience		
Het laat zien hoe docenten kunnen nadenken over de invulling van een OER en de eventuele ontwikkeling/uitbreiding daarin. Ook laat het zien hoe star sommigen zijn	Als we kijken naar het verschil tussen de ADSD en HBO-ICT zien we niet het technische verschil	Vaak verder op een ander punt dan technisch de kijk over de opdracht en te weten komen wat er gedaan moet worden
Focus op netwerksamenwerking in regionale ecosystemen. Onderwijs, Ondernemen en Overheid. Ontwikkeling van leeromgevingen die meer aansluiten op de praktijk. Scherp op de kaart brengen van onderwijs op het gebied van digitaliseringsvraagstukken. Praktische ontwikkeling van praktijkonderzoek vanuit enerzijds mbo en hbo en anderzijds mkb	Aanscherping curriculum: vernieuwing en verdieping op praktijk. Samenwerking hbo en mbo	Werken aan praktijkvraagstukken vanuit theoretisch perspectief van het onderwijs
Het koppelt theoretisch kaders goed aan de praktijk	Dat vind ik lastig in te schatten	Het geeft de studenten de kans om de lessen / opgedane kennis in de praktijk uit te voeren. Daarnaast verkleint het de gap tussen studeren en uiteindelijk werken
Nog weinig. Uitvoering zit in een hbo-breed programma dat plaatsvindt op een van de instituten	Nog niet, zijn bezig met het vinden van een relevante plaats om impact te maken	In een 'echte' bedrijfscontext werken aan digitale vraagstukken. Hoe te functioneren in die context

Verbinding met de regio	Direct contact met het werkveld, betrokken docenten staan veel meer operationeel in verbinding met werkveld	Acteren in een 'echte' omgeving waardoor veel sneller en beter duidelijk wordt wat er in de praktijk van je wordt gevraagd
Samenwerking met andere kennisinstellingen (mbo, hbo, wo)	Interessante passende opdrachten voor meer onderwijstrajecten nu docenten gebruik kunnen maken van de werkplaats en opdrachtgevers zijn aanvullend op (het beperkte) netwerk van de docent	Ervaring met een echte opdrachtgever en relevante opdracht
Multidisciplinair werken	Gevarieerde opdrachten	Samenwerken
Link met lokaal mkb, past bij vital regions	Echte opdrachten, ondernemerschap	Ondernemerschap, contact met mkb, leerzaam
Bieden van praktijkgericht onderwijs, maatschappelijke waarde tijdens de opleiding, concrete binding werkveld	Studenten mogelijkheid bieden te leren in een beroepsauthentieke context, reflectie op onderwijsontwerp en organisatie, docent professionalisering	Uitgedaagd worden door praktijkvraagstukken, samenwerken met anderen, beter beeld van het beroepsprofiel
Hogeschool krijgt een betere verbinding met het bedrijfsleven	Het curriculum wordt meer gevuld met vraagstukken van ondernemers	Studenten krijgen een beter beeld van hun toekomstige baan
Samenwerking in de omgeving	Onderwijsinnovatie	Beroepsauthentiek leren
Het is zeer wenselijk dat zowel de student als de instelling werkt aan echte opdrachten uit de praktijk. Dit komt het niveau ten goede	Het niveau van de opleidingen wordt op een positieve manier beïnvloed	De student leert nu echt te werken in het vakgebied waarvoor opgeleid wordt. Of het niveau stijgt weet ik niet, wel dat het een goed beeld geeft van het werkveld
Bekendheid bij de lokale ondernemingen als partner en kennisinstituut	Goed aangehaakt zijn op wat het werkveld vraagt	Ervaren en doorleven wat er in het werkveld gebeurt
De impact is in mijn ogen nihil, althans voor mij niet zichtbaar	Hierdoor kan de opleiding haar onderwijsconcept (nog) beter uitdragen	Studenten leren om te gaan met problemen uit het werkveld en ze kunnen naast hun inhoudelijke skills ook hun sociale skills ontwikkelen
Bekendheid Digitale Werkplaats	Bekendheid Digitale Werkplaats, integratie met een aantal modules	Bekendheid Digitale Werkplaats, integratie met een aantal modules, concrete opdrachten uit het werkveld
Geen directe impact op het niveau	Geen directe impact op het niveau	Kennismaking met diversiteit aan ondernemers, geeft goede kennis van het werkveld
Er is meer onderling contact tussen opleidingen binnen onze instelling op een concreet, inhoudelijk niveau. Door te zien hoe verschillende vaardigheden vanuit verschillende instituten samen kunnen bijdragen aan concrete praktijkcasussen, wordt multidisciplinaire samenwerking steeds beter mogelijk	De opleidingen kunnen meer echte praktijkcasussen inbrengen waar studenten mooi 'voor het echte' kunnen oefenen. Hiernaast ook meer kansen om multidisciplinair te werken wat aansluit op doelstellingen / ambities binnen de opleidingen	Studenten leren meer en beter door te kunnen werken voor echter casussen met echte opdrachtgevers. Het multidisciplinaire karakter van opdrachten zorgt er ook voor dat studenten meer inzicht krijgen in het leggen van combinaties met vaardigheden van andere studenten
Aansluiting op de ontwikkelingen in het werkveld	Contacten verstevigen op vakgebied; uitwisseling kennis	Leerervaringen voor toekomstig beroep en start van een netwerk; confrontatie met feedback uit de arbeidsmarkt
Contact met mkb	Niet een directe impact er wordt al veel samengewerkt	Korte opdrachten voor het kleinere mkb, in aanraking komen met mkb
Versterking van de netwerksamenwerking in regionale business ecosystemen. Door vraagarticulatie beter inspelen op uitdagingen in het	Hbo en mbo leren digitaliseringsvraagstukken te vermengen met het onderwijs	Ervaringsgericht leren in hybride leeromgevingen werkt optimaal

<p>mkb. Hybride leeromgevingen ontwikkelen om daarmee levensecht leren en <i>challenge-based learning</i> mogelijk te maken. Agendering van digitalisering-uitdagingen binnen het onderwijs en praktijkgericht onderzoek. Samenwerking tussen diverse hogescholen v.w.b. <i>good practices</i> en kennisvragen</p>		
--	--	--

De opbrengsten voor de overige instellingen (waaronder wo) (n=5)

Opbrengsten instellingsniveau	Opbrengsten opleidingsniveau	Opbrengsten studentniveau
<p>Meer gerichtheid op mkb, en meer bewustzijn belang van PPS</p>	<p>De opleiding is meer bewust van belang samenwerking digitalisering mkb, in plaats van corporates</p>	<p>Project heeft bijgedragen aan enthousiasme aan deze sector, en werken in dit samenwerkingsverband, belang van werkzaamheden</p>
<p>Het laagdrempeliger maken en de betrokkenheid verhogen van mkb'ers uit de regio met <i>challenge-based learning</i></p>	<p>Het laagdrempeliger maken en de betrokkenheid verhogen van mkb'ers uit de regio met <i>challenge-based learning</i> voor alle opleidingen en dus interdisciplinair</p>	<p>Het contact met zoveel mogelijk soorten stakeholders de regio vergroten. Inclusiviteit waarborgen</p>
<p>De instelling kan, doordat ze is aangesloten, laten zien dat ze in verbinding staat met haar omgeving</p>	<p>In de opleidingen wordt gewerkt aan real-life opdrachten</p>	<p>Studenten worden in een vroeg stadium al in aanraking gebracht met opdrachtgevers. De opdrachten hebben voor hen meer betekenis</p>
<p>Profilering in de regio, zichtbaarheid van het onderwijs, samenwerking met andere onderwijsinstellingen</p>	<p>Werken aan echte vraagstukken = verrijking van het onderwijs. Onderwijsvernieuwing</p>	<p>Werken aan 'echte' vraagstukken. Leren in de praktijk</p>
<p>Samenwerking tussen onderwijs, mkb en overheid. De connectie met het werkveld / mkb. Samenwerking tussen de aangesloten instellingen</p>	<p>Kennis uit de praktijk in het onderwijs. Het ontzorgen van de opleidingen/docenten door de werving van praktijkopdrachten uit handen te nemen</p>	<p>Relevante en actuele praktijkopdrachten en meer kennis van het mkb (in de regio). Connectie met potentiële werkgevers</p>

Bijlage 4: Opmerkingen n.a.v. het formulier

B

Bijlage 4: Opmerkingen n.a.v. het formulier

Aan het einde van de vragenlijst konden de contactpersonen hun eventuele opmerkingen kwijt ('Als u nog aanvullende opmerkingen heeft over de impact van de Digitale Werkplaatsen op het onderwijs, dan kunt u die hieronder plaatsen:'). Hieronder presenteren we de opmerkingen die contactpersonen hebben geplaatst.

Aanvullende opmerkingen over de impact van de Digitale Werkplaatsen op het onderwijs

Los van de impact op de mkb'ers in de regio, is de Digitale Werkplaats voor het onderwijs een krachtige aanjager in het projectmatig werken. De Digitale Werkplaats Rivierenland heeft het onderwijs echt verbonden. Onderwijs maken we met elkaar. Studenten hebben baat bij het samen vormgeven van de toekomst. Niet zomaar een vak op het rooster, maar een uitdagende challenge. Iedereen doet mee: Van CvB tot de directie. De Digitale Werkplaats Rivierenland heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het realiseren van Multidisciplinair Projectmatig Onderwijs en uitdagende Hackathons binnen het curriculum. Maar toch: om echt impact te maken in het mkb met mbo-studenten, moeten we niet alleen studenten, maar ook docenten 'enablen'. De Digitale Werkplaats heeft een aanjagende rol gespeeld in het vormen van (multidisciplinair) en projectmatig onderwijs met trotse resultaten. Ik voel me trots. Op naar academie-overstijgend en multi-levelonderwijs.

Ideaal om één loket te hebben waarbij de opdracht de juiste weg in het onderwijs kan vinden en vanuit het onderwijs de juiste studenten gekoppeld kunnen worden, van verschillende opleidingen (multidisciplinair en van verschillende niveaus).

Echt een heel leerzaam en impactvol project voor het mkb in de regio en onze studenten

Het vehikel van de Digitale Werkplaatsen heeft geleid tot meer bewustzijn bij studenten en medewerkers van de aantrekkelijkheid van het mkb en meer kennis in onderzoek opgeleverd over de specifieke uitdagingen. De academische studenten kregen hier doorgaans veel extra motivatie door iets te betekenen in het kader van de Digitale Werkplaatsen.

We krijgen weinig aanvragen vanuit MoveDigi.

Het is moeilijk gebleken om voor mkb een formule te vinden waarin niet op een enkele mkb-vraag in het onderwijs plek is. Daarnaast moet het werk uit een Digitale Werkplaats wel landen in het onderwijs. Daarvoor is meer vrije ruimte nodig in het onderwijs en moet duidelijke inhoudelijke clustering plaatsvinden aan de vraagkant vanuit het mkb. De vraag is of het mkb zelf al via samenwerkingsverbanden kan clusteren (bv via brancheverenigingen o.i.d.) of dat de kennisinstelling dit kan oppakken. Het laatste is lastiger. Ook inhoudelijke aansluiting op te ontwikkelen onderwerpen voor het mkb is van belang!

Uitstekend initiatief en hét voorbeeld waarin theorie en praktijk (onderwijs en bedrijfsleven) bij elkaar komen. Super enthousiast!

Ik moet helaas melden dat we nog geen opdrachten hebben kunnen uitvoeren. Eén potentiële opdracht bleek te hoog gegrepen voor het mbo.

Inzicht in de kwaliteiten van studenten uit het mbo door onze hbo-studenten, vergroten zelfstandigheid (ze worden eerder in het diepe gegooid). Begrip en respect voor andere opleidingen/opleidingsniveaus.

Veel zaken doen we als hogeschool al. Het mooie van de Digitale Werkplaats is dat dit een voor ons een nieuwe context is, waar je met z'n allen aan bouwt en blijft bouwen. Dat er veel ondernemerschap / soft skills worden verwacht. En *last but not least*: het moet zinvol zijn voor het mkb: het gaat ergens over.

Impact kan en wordt vergroot door peerreviews en andere wijzen van kennis- en ervaringsdeling.

Waar de SMA mee bezig is, sluit niet echt aan op waar wij binnen het hbo mee bezig zijn. Het is moeilijk om de samenwerking te vinden voor ons als opleiding aangezien de doelgroep van de SMA anders is. Waar wij ons richten op hbo-studenten, richt de SMA zich voornamelijk op werkenden met een mbo-opleiding. Wanneer er Makathons georganiseerd worden, kunnen studenten wel hieraan meewerken.

Voor succesvolle projecten zijn twee basisvoorwaarden nodig: er is veel ruimte nodig in het rooster van studenten en er zijn docenten nodig die dit kunnen en willen begeleiden.

Er komt meer diversiteit in ons bedrijvennetwerk. Bovendien kan het mbo zich zo beter in de kijker speler. Veel bedrijven kloppen vaak onnodig bij een hbo aan met een vraag die ook prima door het mbo zou kunnen worden opgepakt.

Met name de zichtbaarheid van de onderwijsinstelling bij het bedrijfsleven is verbeterd. Verder ervaart het bedrijfsleven dat het erg moeilijk is om de juiste ingang te vinden bij de school voor een vraagstuk. Door de loket functie van Digitale Werkplaats hebben we nu een onestopshop.

We zijn enthousiast. De studenten zijn enthousiast. De verduurzaming buiten de subsidieregeling wordt een uitdaging.

Binnen onze Digitale Werkplaats waren er al veel contacten met het mkb binnen de diverse instellingen. Er wordt al projectmatig gewerkt binnen hybride leeromgevingen en het organiseren van Hackathons bijvoorbeeld was al aanwezig. Hiermee is er wel meer bewustwording van alle initiatieven en het nodigt uit tot samenwerking met de onderwijsinstellingen, gericht op het mkb.

Een prachtig initiatief waarin landsdekkend samenwerking tussen het beroepsonderwijs wordt gestimuleerd en gefaciliteerd en het regionale mkb wordt geholpen met nieuwe inzichten en onderzoekskracht door het hbo.

Wij waren als opleiding(en) al regelmatig bezig met samenwerken met de praktijk, meerwaarde is ook dat er een centering naar een soort van projectbureau (Digitale Werkplaats) is dat er nog niet was.

Persoonlijk vind ik het een mooie manier om studenten kennis te laten maken met hoe het in de praktijk echt gaat, en er komen veel facetten aan de orde. Zowel op het gebied van soft skills maar ook de techniek op zich. Dus mooie gewenste situatie en motiverend voor studenten.

Toegevoegde waarde voor studenten om met opdrachten uit de praktijk te werken. Samenwerking met partners wordt door de Digitale Werkplaats verder geprofessionaliseerd.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Regioplan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl